

Nota archeologisch onderzoek Veilingterrein Klappolder Bleiswijk

17-2-2022

Nota archeologisch onderzoek Veilingterrein Klappolder Bleiswijk

17 februari 2022

Auteur

J. G.

Senior KNA archeoloog

Inhoud

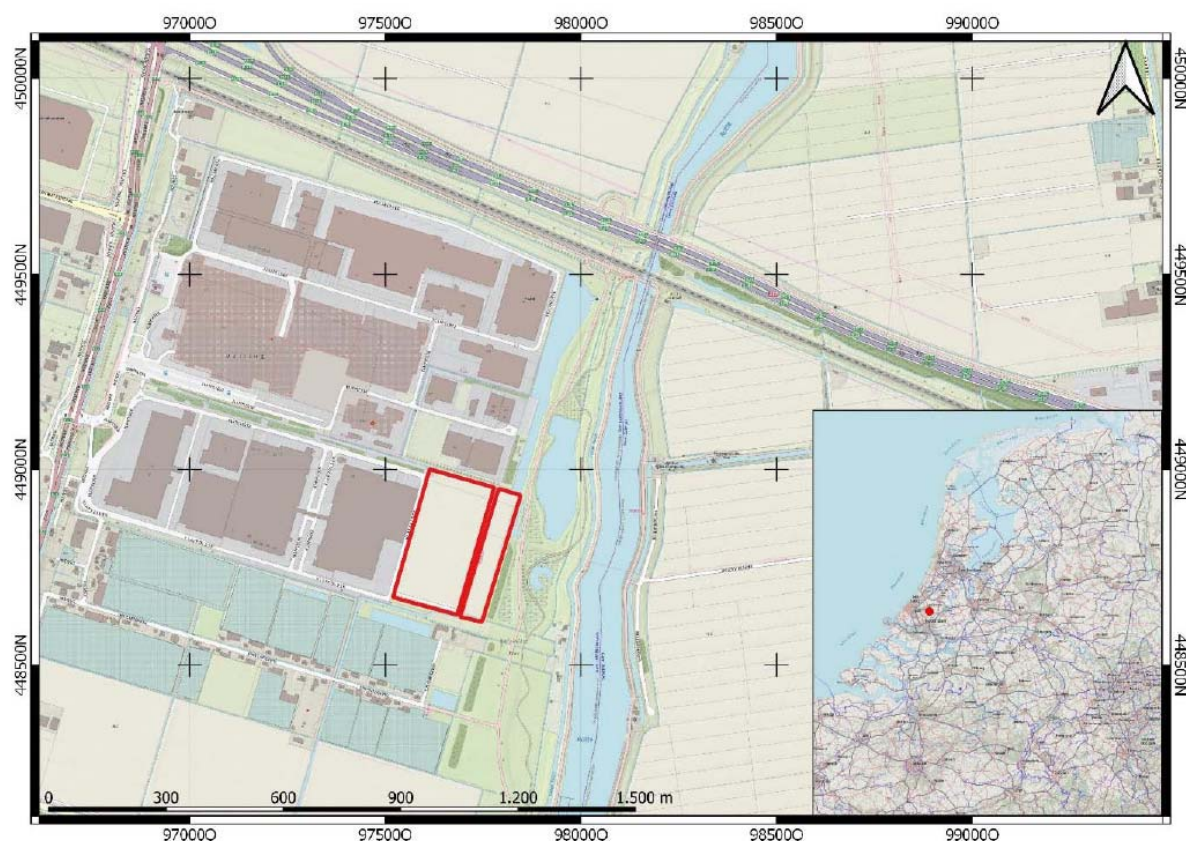
1	Inleiding	4
2	Vooronderzoek.....	7
3	Conclusie	10
	Literatuurlijst.....	12

1 Inleiding

In april 2021 heeft Geonius Archeologie in opdracht van Next Level Development een bureauonderzoek en een IVO-O verkennende fase door middel van boringen uitgevoerd voor het plangebied Klappolder DC te Bleiswijk.¹

Aanleiding voor het uitvoeren van het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de geplande nieuwbouw. Het plangebied heeft een omvang van circa 7,8 ha. Het gehele plangebied heeft volgens de Archeologische kaart Gemeente Lansingerland een middelhoge verwachting. Dit is vertaald in een beleid waarbij een groot deel van het plangebied binnen Zone VI ligt. In deze zone wordt archeologisch onderzoek noodzakelijk geacht wanneer de oppervlakte van de geplande ingreep groter is dan 1000 m² en de diepte van de versterking dieper dan 2,5 m –mv.

Het onderzoeksgebied ligt ten zuiden van de Rijksweg A12 in de Klappolder; een industrieterrein bij Bleiswijk, dat in het zuiden begrensd wordt door kassen. Het plangebied is gelegen in de gemeente Lansingerland, provincie Zuid-Holland en staat afgebeeld op kaartblad 37F van de topografische kaart van Nederland. Het heeft een omvang van circa 7,8 ha.

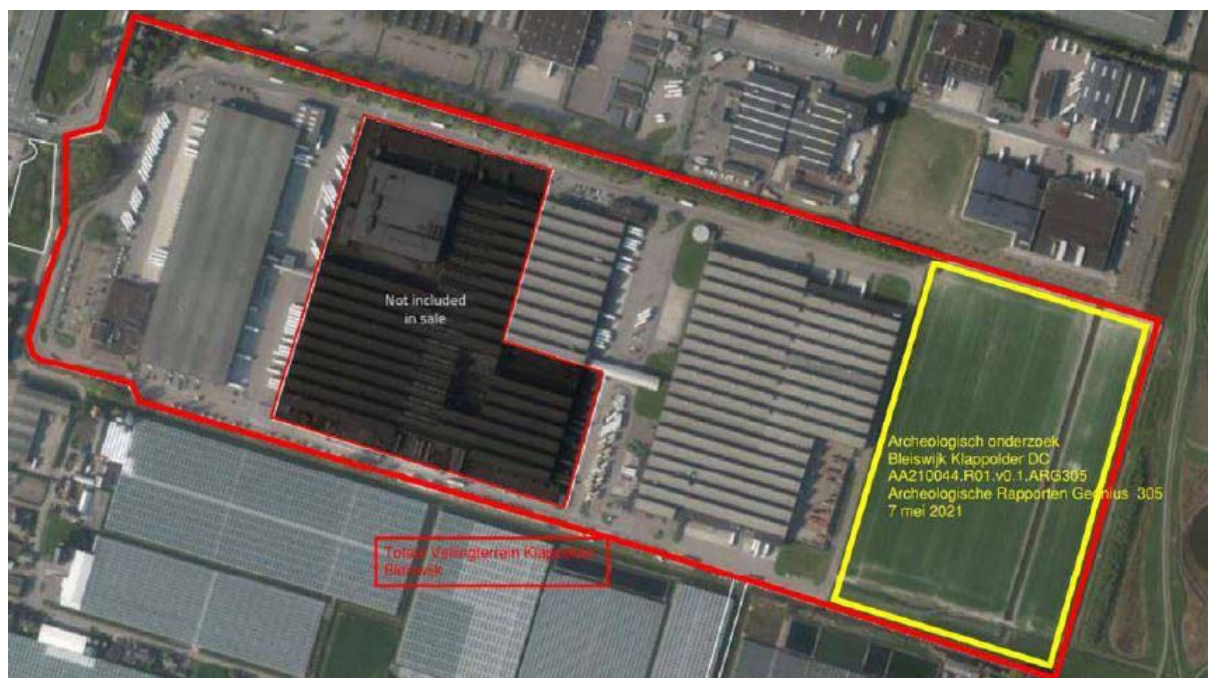

Afbeelding 1: situering onderzoeksgebied (rode kaders) op de topografische kaart. Bron: pdok.nl

Het onderzoek van Geonius heeft zich toegespitst op het in afbeelding 1 middels de rode kaders aangeduide onderzoeksgebied.

¹ J.A.A. de Ridder & J. de Kramer, 2021

Het maakt deel uit van een groter plangebied zoals afgebeeld op afbeelding 2.

Afbeelding 2: Totale omvang van het plangebied (rood kader). Bron: Next Level Development

Next Level Development heeft Geonius gevraagd een archeologisch advies op te stellen voor het gehele plangebied.

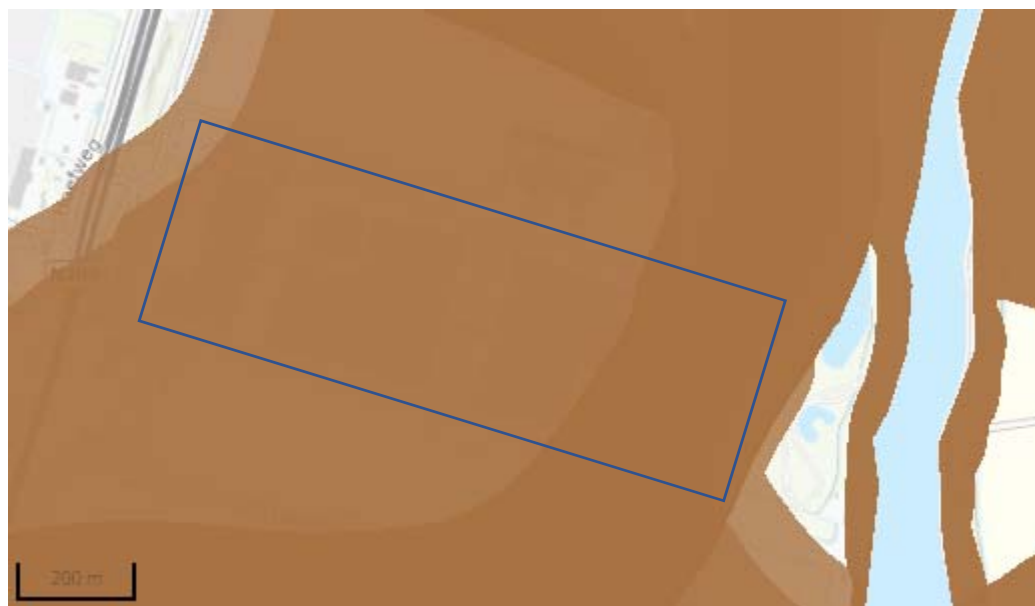
Op de beleidskaart van de Cultuur Historische Atlas van de provincie Zuid-Holland heeft het plangebied geen of een lage kans op het voorkomen van archeologische sporen tussen 0 en 5 m. Hier komen oude zeeafzettingen voor met veen.

Vanaf 5 m komen oude stroomgordels en geulafzettingen voor en geldt een hoge kans op het voorkomen van archeologische sporen.

Afbeelding 3: Uitsnede beleidskaart CHS provincie Zuid Holland. Bron: CHS Zuid Holland.

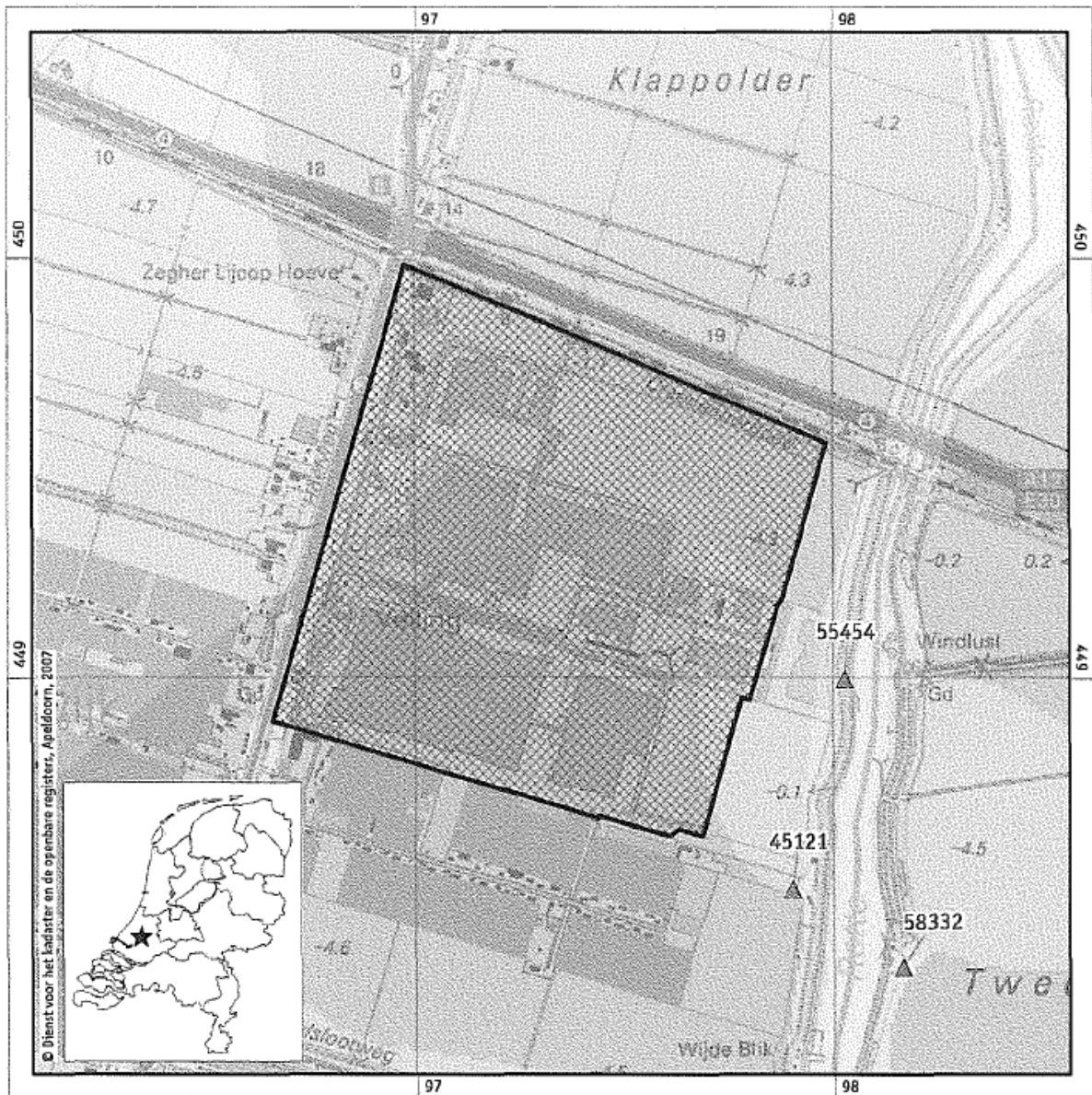
Op de kaart 1b archeologische waarden van de CHA Provincie Zuid Holland heeft het door Geonius onderzochte gebied een hoge waarde vanaf het maaiveld. Het overige deel heeft een pas een hoge waarde dieper dan 5 m – mv.

Afbeelding 4: Uitsnede Archeologische waarde kaart CHA provincie Zuid Holland. Het plangebied is bij benadering middels het blauwe kader weergegeven. Donkerbruin: hoge waarde vanaf maaiveld, bruin hoge waarde dieper 5 m –mv. Bron: CHA provincie Zuid-Holland.

2 Vooronderzoek

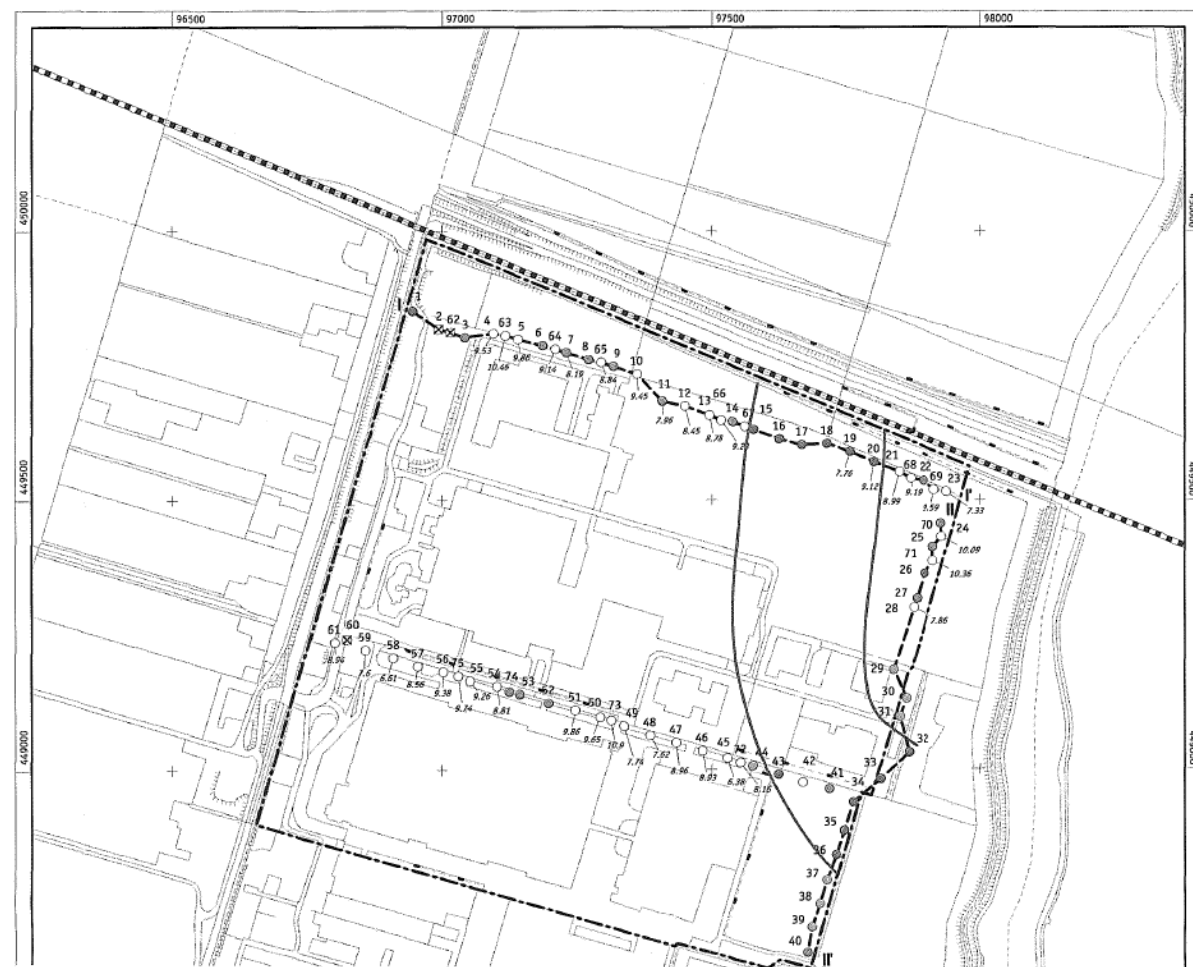
In 2008 heeft RAAP het overige deel van het plangebied onderzocht middels een bureau- en een inventariserend veldonderzoek.² Het onderzoek werd uitgevoerd voor het plangebied Veilingterrein te Bleiswijk en omvatte behoudens het hierboven beschreven plangebied ook een gebied dat noordelijk hiervan was gelegen (zie afbeelding 3).

Afbeelding 5: Het door RAAP onderzochte plangebied (gearceerd). Bron: de Groot, 2008.

RAAP heeft in totaal 75 boringen uitgevoerd (zie afbeelding 4).

² R.W. de Groot & M. Rietkerk, 2008

Afbeelding 6: Boorpuntenkaart RAAP met daarop afgebeeld de loop van de Gouderak-stroomgordel. Bron: de Groot, 2008.

Het onderzoek van RAAP heeft aangetoond dat in het grootste gedeelte van het plangebied in de diepere ondergrond inderdaad de Gouderak-stroomgordel voorkomt. Alleen in de zuidoosthoek van het plangebied is deze niet aangetroffen. De loop van de stroomgordel in de ondergrond komt daarmee grotendeels overeen met de loop zoals die op de CHS van Zuid-Holland staat aangegeven. Met name de oeverafzettingen, maar ook de (verzande) geulafzettingen van de Gouderak-stroomgordel waren in het verleden geschikte bewoningslocaties. Op deze afzettingen -waar deze niet zijn geërodeerd door de bovenliggende mariene sedimenten kunnen dan ook mogelijk nog vindplaatsen uit Mesolithicum en/of Neolithicum worden aangetroffen. Indien hier hei- en/of bouwwerkzaamheden plaatsvinden, die tot in de top van de stroomgordel reiken (2,6 m -Mv/6,4 m -NAP), werd op basis van de uitkomsten van onderhavig onderzoek aanbevolen om voor het deel van het plangebied waar de stroomgordel aanwezig is, een vervolgonderzoek uit te (laten) voeren. Doel van het onderzoek is het vaststellen van de intactheid van de top van de stroomgordelafzettingen. Indien mogelijk, zouden deze zones ontzien dienen te worden bij de voorgenomen ontwikkelingsplannen. Als dat niet mogelijk is zou een volgende onderzoeksfase bestaan uit het gericht opsporen van de verwachte archeologische vindplaatsen. Dergelijk onderzoek zal minimaal volgens standaardmethode A2 (Tol e.a., 2006) dienen plaats te vinden, zodat een goede opsporingskans bestaat voor de te verwachten kleinschalige vindplaatsen, hetgeen neerkomt op een intensief en dus kostbaar onderzoek. De A2 onderzoeksmethodiek bestaat uit het graven van proefputten.

Dit rapport is in 2008 voorgelegd aan de provinciaal archeoloog dhr. R.H.P. Proos. Onduidelijk is of het advies destijds door de Provincie is onderschreven.

Het onderzoek van Geonius waarbij 77 boringen zijn uitgevoerd heeft uitgewezen dat er binnen het door Geonius onderzochte gebied twee pakketten aanwezig zijn waarin en waarop in theorie archeologische waarden kunnen worden aangetroffen. Echter, begaanbare of goed begaanbare niveaus zijn er niet in aangetroffen. Ook zijn er geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op archeologische vindplaatsen.

Op een niveau rond 1,5 m –mv is geen bodemvorming geconstateerd waaruit geconcludeerd kan worden dat het plangebied vermoedelijk deel uit maakte van een dynamisch waddengebied.

Rond 5 m –mv is de top van een vermoedelijk vooral fluviatiel gevormd pakket aangetroffen en erop en erin lijken geen of geen goed begaanbare niveaus aanwezig te zijn geweest.

Aangezien in tegenstelling tot wat werd verwacht geen bodemvorming is vastgesteld kon de middelhoge verwachting derhalve worden bijgesteld naar laag.

Het advies van Geonius was dan ook om geen archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren en het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling. Dit advies is voorgelegd aan het bevoegd gezag de gemeente Lansingerland. Deze heeft het rapport laten beoordelen door haar adviseur en deze heeft het advies onderschreven.³

³ Schriftelijke mededeling mw. L. Bekkers, adviseur archeologie Erfgoed Delft, gemeente Delft.

3 Conclusie

Het onderzoek van Geonius heeft aangetoond dat in het door Geonius onderzochte gebied waarvoor een hoge waarde geldt vanaf het maaiveld geen archeologische waarden meer worden verwacht.

Het overige deel dat deels door RAAP is onderzocht heeft een hoge waarde dieper dan 5 m –mv. Het is onduidelijk of in dit deel van het plangebied nog archeologische waarden voorkomen. De verwachting is dat deze pas dieper dan 5 m –mv zullen voorkomen.

De nieuwbouw zal gefundeerd worden op heipalen. Er zullen geen graafwerkzaamheden dieper dan 5 m –mv plaatsvinden. Verstoring van eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen zal dus alleen plaatsvinden middels het aanbrengen van heipalen.

Op dit moment is het palenplan en daarmee de verstoring als gevolg van het inbrengen van de heipalen onbekend. Afhankelijk van de te gebruiken funderingspalen kan de te verstoren oppervlakte als gevolg van het gebruik van heipalen als volgt worden berekend. Voor schroefpalen en geboorde palen kan de oppervlakte van de verstoring worden berekend op basis van de diameter (of straal) van de uitgeboorde oppervlakte voor deze palen. Voor ingeheide ronde palen dient de oppervlakte (= het getal pi, maal r^2) van de verstoring berekend te worden door de dubbele straal (r) van de palen te nemen, en bij ingeheide vierkante palen door de oppervlakte van de heipaal ($l \times b$) te vermenigvuldigen met een factor 4. De vermenigvuldigingsfactor wordt toegepast, omdat bij heien mogelijk verdringingseffecten en dus bodemverstoringen optreden in een groter gebied dan alleen de oppervlakte van de paal zelf. In de klei zullen deze effecten vanwege het plastische karakter van klei overigens minder zijn dan op zand.

In de handreiking archeologievriendelijk bouwen⁴ van de RCE wordt tevens beschreven op welke manieren schade aan het bodemarchief als gevolg van het inbrengen van funderingspalen zoveel mogelijk kan worden voorkomen. Voor een archeologievriendelijk bouwplan voor alle paalfunderingen gelden de volgende uitgangspunten:

1. De noodzaak van paalfundering kan gemotiveerd worden aan de hand van het bouwplan en het uitgevoerde zettingsonderzoek.
2. Minimalisering van het aantal palen om bodemverstoringen te beperken.
3. Uitgaande van de oppervlakte van palen, verstoren palen maximaal 2% van de oppervlakte van de vindplaats in het plangebied.
4. Afstand tussen de palen(rijen) gerekend van rand tot rand bedraagt minimaal 4 m.
5. Typen palen gebruiken die de bodem zo weinig mogelijk verstoren.
 - a. bij voorkeur grondvervangende palen in stevige (zandige) bodems.
 - b. grondverdringende palen kunnen eventueel in slappe klei- of veenbodems.
 - c. grondverdringende schroefpalen en groutinjectiepalen altijd vermijden.
6. Methode van inbrengen van palen gebruiken die de bodem zo weinig mogelijk verstoort.

Alleen voor het niet door Geonius onderzocht deel van het plangebied geldt dat het inbrengen van heipalen kan leiden tot verstoring van mogelijk aanwezige archeologische waarden. Omdat er momenteel echter nog geen inzicht in de exacte omvang van de geplande ingrepen bestaat wordt aanbevolen om pas bij de aanvraag

⁴ I. Roorda et al, 2016

omgevingsvergunning een beslissing te nemen of onderzoek noodzakelijk is en zo ja in welke vorm. Dit om te voorkomen dat er onderzoek uit wordt gevoerd bij slechts een geringe verstoring. Deze beslissing dient dan te worden genomen door het bevoegd gezag.

Dit advies is alleen van toepassing indien de heipalen dieper dan 5 m worden gefundeerd. Het bevoegd gezag de gemeente Lansingerland bepaalt of aanvullend archeologisch onderzoek nodig wordt geacht.

Literatuurlijst

Groot R.W. de & drs. M. Rietkerk, 2008. *Plangebied Veilingterrein te Bleiswijk (Klappolder)*. RAAP notitie 2744

Kerkhof, M. 2009: *Lansingerland. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart*. DAR 97.

Roorda I., J. Stover, en R. Kroes, 2016. *Handreiking Archeologievriendelijk bouwen*. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Geonius.nl

Geonius is een middelgroot interdisciplinair ingenieursbureau met brede expertise binnen de GWW- en bouwsector. Door onze unieke combinatie van vakkennis op het gebied van wegen, geotechniek, milieu, geodesie, water, ruimtelijke ontwikkeling, landschap, archeologie en ecologie zijn wij goed in staat mee te denken met de klant en projecten zelfstandig uit te voeren. Grenzen tussen de verschillende divisies vervagen, waardoor steeds meer projecten integraal door ons worden uitgevoerd.

Geonius hecht veel waarde aan een informele, positieve bedrijfscultuur, het welzijn van medewerkers en maatschappelijke betrokkenheid.

Wegen

Geotechniek

Milieu

Geodesie

Water

Ruimtelijke ontwikkeling

Landschap

Archeologie

Ecologie